

Nærings - og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep.
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post: postmottak@nhd.dep.no

Deres ref.:
201203327-1

Dok. nr.: 146818

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no
T +47 22035046

01.12.2012

Høring - Europakommisjonens forslag til forordning om eID og e-signatur m.m.

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 13.09.2012 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonder mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for IKT og personvern. Lovutvalget består av Arne Ringnes (leder), Eirik Djønnne, Ida Elisabeth Gjessing, Thomas Rieber-Mohn, Anne Marie Sejersted og Camilla Sophie Vislie.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Sakens bakgrunn

Europa parlamentet og rådet har utferdiget et forslag til forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester til bruk for elektroniske transaksjoner i det indre marked. Bakgrunnen er et ønske om å bidra til økonomisk utvikling ved at det skapes økt tillit til elektroniske transaksjoner og kommunikasjon. Forordningen angir regler for gjensidig anerkjennelse av elektronisk identifikasjon og autentisering på tvers av landegrensler. Dette skal muliggjøre sikre og smidige elektroniske interaksjoner mellom virksomheter, borgere og offentlige myndigheter.

De nye reglene representerer også en revisjon av regler om elektronisk signatur som alt er trådt i kraft med opphav i direktiv 1999/93/EF om elektroniske signaturer.

3. Kommentarer til de enkelte forslagene

Kommentarer til preambelen

Til pkt 12

Advokatforeningen ser at det på det nåværende tidspunkt kan være utfordrende å få vedtatt en forordning som pålegger medlemsstatene å delta i ordningen. Samtidig antas det at frivilligheten vil medføre at betydelige handelsskranke vil komme til å bestå i lang tid som følge av dette.

Til pkt 17

Det antas at friheten for medlemsstatene til å opprettholde nasjonale formkrav vil kunne begrense bruken av elektroniske avtaleinstrumenter. Ut fra et sikkerhetsperspektiv kan muligheten for å opprettholde nasjonale formkrav muligens være relevant i noe tid fremover.

Til pkt 37

Advokatforeningen stiller spørsmål ved om oppføring på positivitetslistene bør være en forutsetning for å oppnå kvalifisert status. En forutsetning om oppføring vil gjøre det lettere å føre tilsyn.

Til pkt 38

Det vises til hva som er anført under pkt 37.

Til pkt 51

Det antas at dette for IKT-bransjen vil gi økt standardisering og dermed bidra til mer forutsigbar konkurranse.

Til pkt 53

Sett hen til at omlegging av IKT-systemer er kompliserte og kostnadskrevede prosesser, antas det viktig at det gis en overgangsperiode av tilstrekkelig varighet.

Kapitel I – Generelle bestemmelser

Artikkel 1- Genstand

Advokatforeningen anser det meget positivt at dette området blir gjenstand for en bedre og mer detaljert regulering. Det må antas at dette både vil styrke handelen medlemsstatene imellom, at det vil kunne bidra positivt til konkurranse tilbydere imellom og at det vil kunne bidra til å redusere kriminalitet knyttet til elektronisk samhandling.

Artikkel 2 - Anvendelsesområde

Advokatforeningen finner at det kunne være ønskelig om medlemslandene over tid blir pålagt å kreve at forordningens minstekrav blir gjort til anbefalte standarder eller minstekrav for tjenester som tilbys allmenheten.

Artikkel 3 - Definitioner

Det stilles spørsmål ved om det ikke også burde innføres et begrep for ”tekniske underskriver” der ”elektronisk signering” skjer i forbindelse med at en maskin eller applikasjon identifiserer seg ved oppkopling mot annen maskin eller applikasjon – dvs. i forbindelse med webstedsautentifisering.

Artikel 4 - Principper vedrørende det indre marked
Ingen kommentarer.

Kapitel II – Elektronisk identifikasjon

Artikel 5 - Gensidig anerkendelse og accept
Ingen kommentarer.

Artikel 6 - Betingelser for anmeldelse af elektroniske identifikationsordninger

Det stilles spørsmål til om ikke medlemstatens ansvar bør presiseres noe tydeligere, herunder hvilke typer identifiseringsdata/identifiseringsordninger som er omfattet av medlemslandets ansvar.

Det bør også vurderes ytterligere varslingsplikt til allmenheten ved kompromittering av troverdighet, autentifiseringssmulighet m.m.

Artikel 7 - Anmeldelse

Advokatforeningen anser det som viktig at Kommisjonen gir klare føringer, og eventuelt maldokumenter, for innføring av elektroniske identifiseringsordninger og autentifiseringssmuligheter. Dette dels for å redusere risikoen for nasjonale særordninger, og dels for å sikre nødvendig standardisering som kan danne grunnlag for effektiviteten av IKT-løsninger.

Artikel 8 - Koordinering

Advokatforeningen anser det heldig at det legges opp til gode samhandlingsrutiner for å sikre økt standardisering, "beste praksis", samt at relevante kompetansemiljøer trekkes inn i dette arbeidet.

Kapitel III – Tillidstjenester

Afdeling 1 - Generelle bestemmelser
Ingen kommentarer

Artikel 10 - Tillidstjenesteydere fra tredjelande
Ingen kommentarer.

Artikel 11 - Databehandling og databeskyttelse
Ingen kommentarer.

Artikel 12 - Tilgængelighed for personer med handicap
Ingen kommentarer.

Afdeling 2 – Tilsyn

Artikel 13 – Tilsynsorganer
Ingen kommentarer.

Artikel 14 - Gensidig bistand
Ingen kommentarer.

Artikkel 15 - Sikkerhedskrav til tillidstjenesteydere

Advokatforeningen anser at de prosedyrer og tiltak som beskrives bør kunne danne grunnlag for en bedret sikkerhet for denne typen tjeneste.

Samtidig stilles det spørsmål ved hvordan sikkerhetsbrudd hos tjenesteytere som benytter seg av den sentrale tjenesten som en del av sin leveranse, skal håndteres. Også disse ledd kan innebære en risiko for følgeproblemer i de sentrale systemer.

Artikkel 16 - Tilsyn med kvalifiserte tillidstjenesteydere

Advokatforeningen anser at de prosedyrer og tiltak som beskrives bør kunne danne grunnlag for en bedret sikkerhet for denne typen tjeneste.

Samtidig stilles det spørsmål til hvordan sikkerhetsbrudd hos tjenesteytere som benytter seg av den sentrale tjenesten som en del av sin leveranse, skal håndteres. Også disse ledd kan innebære en risiko for følgeproblemer i de sentrale systemer.

Artikkel 17 - Iværksættelse af en kvalificeret tillidstjeneste

Det skal bemerkes at det finnes en rekke tilbydere som allerede leverer tjenester som vil omfattes av direktivet. Tilpasning til de nye kravene er tids- og kostnadskrevene. Det antas derfor at det er viktig at det gis tilstrekkelige overgangsordninger for å gi leverandørene mulighet til å tilpasse seg de nye ordningene.

Kommentar til bestemmelsene i pkt. 4: Sett hen til det relativt korte tidsrom det er snakk om, synes det å være liten grunn til å pålegge offentlige myndigheter å benytte tjenesten før kontrollen i pkt. 3 er gjennomført.

Artikkel 18 - Positivlister

Ingen kommentarer.

Artikkel 19 - Krav til kvalifiserte tillidstjenesteydere

Innledningsvis stilles det spørsmål ved om denne artikkelen mer naturlig hører inn under avdeling 2 - Tilsyn.

Advokatforeningen ser at det kan oppstå utfordringer i forbindelse med nasjonale regler for kontroll av identitet ved utferdigelse av sertifikater. Ulike regler kan medføre praktiske hinder og ulike krav til identifisering med tilhørende usikkerhet om ektheten av identiteten. Ideelt sett burde også kravene til kontroll av identitet/nasjonale ID handlinger i større grad samordnes. Sett hen til de samfunnsøkonomiske konsekvenser som feil og mangler i denne typen tjeneste kan få, stilles det spørsmål ved om kravet til at tjenesteleverandør skal ha tilstrekkelige økonomiske resurser for å bære tap, bør følges av et mer spesifikt krav til hva som menes med "tilstrekkelig", f.eks. i form av krav om forholdsmessighet målt mot leverandørens omsetning, type tjenester som leveres el.

Advokatforeningen vil forslå at det enten i regulativet eller i delegerte rettsakter, stilles minstekrav til

- ♦ Lagringstid (enten i regulativet eller i delegerte rettsakter evt. gjennom "lagringstidsklasser" i forhold til type tjeneste, type avtale som er signert gjennom elektronisk e.l.)

- ♦ «Fall back»-løsninger, inkl. regler om kontroll av disse og sanksjoner for manglende oppfyllelse av kravene.

Avslutningsvis vil Advokatforeningen påpeke av minimumskravet til å gi opplysninger i pkt. 4, er satt så lavt at det vil kunne by på store utfordringer å foreta kontroller i forbindelse med datainnbrudd eller lignende hvor et stort antall sertifikater kan ha blitt infisert.

Afdeling 3 - Elektronisk signatur

Artikel 20 - Retsvirkninger og accept af elektroniske signaturer

Advokatforeningen anser arbeidet med å vedta delegerte rettsakter for å fastsette forskjellige sikkerhetsnivåer er viktig både for gjennomføring av regulativet og for fremme av konkurranse mellom tilbydere innen for tillitstjenesteområdet.

Artikel 21 - Kvalifiserte sertifikater for elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Artikel 22 - Krav til kvalifiserte systemer til generering af elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Artikel 23 - Certificering af kvalifiserte systemer til generering af elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Artikel 24 - Offentliggørelse af en liste over certificerede kvalifiserte systemer til generering af elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Artikel 25 - Krav til validering af kvalifiserte elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Artikel 26 - Kvalifiseret valideringstjeneste for kvalifiserte elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Artikel 27 - Bevaring af kvalifiserte elektroniske signaturer

Ingen kommentarer.

Afdeling 4 - Elektronisk segl

Artikel 28 - Retsvirkninger af elektroniske segl

Advokatforeningen stiller spørsmål ved om den formulering som er tatt inn i pkt. 43 i preambelen, burde inngå som en del av andre ledd i denne artikkelen. Slik dette punket fremstår i dag er det uklart i forhold til hvilke formodninger som knytter seg til et kvalifisert elektronisk segls sikkerhet og øvrige rettsvirkninger knyttet til et elektronisk segl, kontra et ordinært elektronisk segl.

Artikel 29 - Krav til kvalifiserte sertifikater for elektroniske segl

Ingen kommentarer.

Artikel 30 - Kvalifiserte systemer til generering af elektroniske segl

Ingen kommentarer.

Artikel 31 - Validering og bevaring af kvalifiserte elektroniske segl

Ingen kommentarer.

Afdeling 5 - Elektronisk tidsstempel

Artikel 32 - Retsvirkninger af elektroniske tidsstempler

Advokatforeningen stiller spørsmål ved om den formulering som er tatt inn i pkt. 25 i preambelen, burde inngå som en del av pkt 2 i denne artikkelen. Slik dette punket fremstår i dag, er det diffust i forhold til hvilke rettsvirkninger som knytter seg til et kvalifisert elektronisk segls sikkerhet/øvrige rettsvirkninger knyttet til et elektronisk segl, kontra et ordinært elektronisk segl.

Artikel 33 - Krav til kvalifiserte elektroniske tidsstempler

Ingen kommentarer.

Afdeling 6 - Elektroniske dokumenter

Artikel 34 - Retsvirkninger og accept af elektroniske dokumenter

Advokatforeningen vil påpeke at henvisningen til nasjonale krav til hva som er et originalt dokument, vil kunne innebære en reell hindring for elektronisk samhandling i det indre marked. Det anses ønskelig med en samordning av kravene til hva som er å anse som et originalt elektronisk dokument eller en elektronisk gjenpart.

Afdeling 7 - Kvalifisert elektronisk leveringstjeneste

Artikel 35 - Retsvirkning af elektroniske leveringstjenester

Slik dette punket fremstår i dag, er det uklart i forhold til hvilke rettsvirkninger som knytter seg til en kvalifisert elektronisk leveringstjenestes sikkerhet/øvrige rettsvirkninger knyttet til en elektronisk leveringstjeneste, kontra en ordinær elektronisk leveringstjeneste.

Artikel 36 - Krav til kvalifiserte elektroniske leveringstjenester

Ingen kommentarer.

Afdeling 8 - Webstedsautentifikasjon

Artikel 37 - Krav til kvalifiserte sertifikater for webstedsautentifikasjon

Advokatforeningen finner at den økte standardisering det her legges opp til må antas å gjøre det betydelige lettere for aktørene i IKT-bransjen å oppfylle forordningens formål på en ensartet måte. Hertil må det antas at den økte standardiseringen bidrar til bedret kvalitet i IKT-løsninger som tilbys på området, samt bedret konkurranse hvor det vil være lettere å sammenligne tilbud fra forskjellige leverandører.

Kapitel IV – Delegerede retsakter

Artikel 38 - Udøvelse af de delegerede beføjelser

Advokatforeningen vil også i forhold til denne bestemmelse, påpeke betydningen av å gi

tilstrekkelige overgangsordninger, sett hen til at de tilpasninger som evt. vil måtte gjøres i IKT-systemer o.l. kan være både tids- og kostnadskrevenne.

Kapitel V – Gennemførselsretsakter

Artikel 39 - Udvalgsprocedure

Ingen kommentarer.

Kapitel VI – Afsluttende bestemmelser

Artikel 40 - Rapport

Ingen kommentarer.

Artikel 41 - Ophævet retsakt

Advokatforeningen vil påpeke behovet for tilstrekkelige overgangsordninger. Tilpasning til det nye regelverket er kostbart og tidkrevende for både IKT-leverandører og brukere av systemet.

Artikel 42 – Ikrafttræden

Ingen kommentar.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær